

dr hab. Krzysztof Widawski

Zakład Geografii Regionalnej i Turystyki

Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego

Uniwersytetu Wrocławskiego

Wpłynęło dnia

.....2022 - 01 - 10.....

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr **Łukasza Matogi** pt.

Atrakcyjność Krakowa dla zagranicznej turystyki edukacyjnej na przykładzie programu Erasmus

I. Podstawa opracowania recenzji

Przedmiotem przedstawionej recenzji jest rozprawa doktorska przedłożona przez mgr Łukasza Matogę pt. „*Atrakcyjność Krakowa dla zagranicznej turystyki edukacyjnej na przykładzie programu Erasmus*”, która została napisana pod kierunkiem prof. UJ dr hab. Mirosława Miki i promotora pomocniczego dr Roberta Pawlusińskiego.

II. Uwagi wstępne

Turystyka i edukacja mają wiele punktów wspólnych, o czym przekonuje bogata literatura towarzysząca zjawisku turystyki edukacyjnej. Od wieków podejmowano podróże w celu poszerzenia wiedzy, zdobycia wykształcenia. Wiodącym obszarem w tym zakresie jest Europa, na długo zanim podjęto decyzję o jednoczeniu się kontynentu, wychodzącego z zawieruchy II wojny światowej. Za jedno z narzędzi zbliżania do siebie narodów na wielu polach uznano, słusznie zresztą, edukację. Rezultatem wysiłków podejmowanych przez kraje wchodzące w skład obecnej Unii Europejskiej, jest rozwój konkretnych programów mających na celu umożliwienie wymiany doświadczeń i dzielenie się osiągnięciami na tym polu. Najefektywniejszym narzędziem okazał się program Erasmus, obecny w swoich różnych wersjach od z górą trzech dekad na europejskich rynku edukacyjnym. Generuje on konkretny ruch, także turystyczny, wyrażany w setkach tysięcy uczestników. Określone destynacje odnoszą dzięki temu konkretne korzyści, także o charakterze ekonomicznym, nie wspominając o promocji – młodzi ludzie mogą być doskonałymi ambasadorami miejsc, w których dane było im studiować. W tym kontekście należy przyznać, że tematyka rozprawy Pana Łukasza Matogi

jest bardzo aktualna. Pracę tę można usytuować w szeroko pojętym nurcie badań z zakresu geografii turystyki, w szczególności turystyki edukacyjnej.

Rozprawa jest raczej obszerna – składa się z dziewięciu numerowanych rozdziałów poprzedzonych nienumerowanym wstępem. Do pracy dołączono również 19 załączników, w tym wzór kwestionariusza ankiety przeprowadzonej wśród studentów biorących udział w programie Erasmus na krakowskich uczelniach. Jest to wersja polskojęzyczna. Dwa spisy obejmują 81 rycin oraz aż 108 tabel. Część zasadnicza dysertacji to 392 strony maszynopisu wraz ze spisem treści, bibliografią oraz siedmiostronicowym streszczeniem w języku angielskim. Kolejne 27 stron stanowią spisy i załączniki. Na bibliografię składa się 585 pozycji literaturowych oraz raportów, z czego 45% to pozycje obcojęzyczne: 261 anglojęzycznych oraz pięć w językach: hiszpańskim, włoskim, ukraińskim i rosyjskim. Oddzielne zestawienia obejmują 43 akty prawne, do których odwołuje się Autor, oraz 46 stron internetowych.

W części wstępnej Autor definiuje główny cel pracy, którym jest „... diagnoza atrakcyjności Krakowa dla przyjazdowej turystyki studentów uczestniczących w międzynarodowej mobilności edukacyjnej programu Erasmus.” (str. 8). Realizacji celu głównego towarzyszy osiem celów szczegółowych wymienionych na stronie dziewiątej. Wątpliwie przy tej okazji rozważyć, czy nie należałoby, wśród celów szczegółowych, wskazać także na określenie ogólnej atrakcyjności turystycznej Krakowa w oczach respondentów korzystających z programu Erasmus, którą przecież Autor również bada?

We wprowadzeniu określone zostały metody, z których skorzystano dla realizacji założonych celów badawczych. Podstawową metodą, na którą wskazano, jest analiza badań ankietowych przeprowadzona w oparciu o stosowny kwestionariusz. Posłużono się także analizą ilościową i jakościową danych źródłowych, a także analizą statystyczną z wykorzystaniem, między innymi, testów parametrycznych – *t*-Studenta, jak i nieparametrycznych Manna-Whitney’a i Kruskala-Wallisa.

Konstrukcja pracy jest w zasadzie przejrzysta, a zagadnienia w nich zawarte ujęte są w logicznej kolejności.

Obok określenia celów badawczych i metod wykorzystanych do ich realizacji w części wstępnej zdefiniowano problem badawczy, wskazano na źródła danych, szczegółowo opisano organizację badań ankietowych, poddano ocenie zebrany materiał badawczy, przedstawiono układ pracy, w końcu w części o podtytule *uwagi terminologiczne*, przeprowadzono krótką

dyskusję literaturową nad pojęciem atrakcyjności turystycznej, wskazując jednocześnie, które z podejść będzie towarzyszyło Autorowi w jego badaniach nad atrakcyjnością turystyczną Krakowa w opinii studentów Erasmusa. Tę część zamykają podziękowania osobom oraz instytucjom, które wsparły Autora w realizacji tematu. Warto zwrócić uwagę na ten fakt, który pośrednio wskazuje na Jego zaangażowanie.

Pierwszy rozdział zasadniczej części, dość obszerny, obejmuje bowiem 51 stron, definiuje pojęcie i określa czynniki rozwoju turystyki edukacyjnej. Interesująca jest sama dyskusja nad pojęciem, w trakcie której Autor wykazał się bardzo dobrą znajomością literatury przedmiotu, cytując najistotniejsze pozycje naukowe na rynku krajowym jak i zagranicznym, w podsumowaniu zaś wskazując którą z definicji i dlaczego będzie wykorzystywał dla potrzeb niniejszej dysertacji. Należy podkreślić dojrzałość krytycznego myślenia, którą wykazał się Autor przy tej okazji – po raz pierwszy i nie ostatni. Czynniki warunkujące bądź wpływające na rozwój i funkcjonowanie turystyki edukacyjnej podzielono na dwie grupy: wewnętrzne i zewnętrzne. Po tak szczegółowym zestawieniu lekki niedosyt budzi nieco ascetyczne w swoim charakterze podsumowanie, które warto byłoby rozwinąć.

Rozdział drugi w całości został poświęcony polityce mobilności edukacyjnej w Unii Europejskiej, co wynika z samego tytułu. Istotną dla dysertacji jest zwłaszcza część poświęcona współpracy europejskiej w kontekście wspomnianej już wcześniej mobilności edukacyjnej. Rozpoczyna ją, zgodnie z deklaracją z rozdziału pierwszego, wprowadzenie o charakterze historycznym, choć Autor cofa się w czasie do lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku. Szkoda, że choćby w zarysie nie wskazano na tradycje podróży edukacyjnych, które pojawiły się w Europie wraz z instytucją Uniwersytetu. Dobrze natomiast przedstawiono mobilność jako narzędzie integracji Europy szczegółowo analizując wszelkie dokumenty, między innymi Deklarację sorbońską, Deklarację i proces boloński, czy też koncepcję *Europy Wiedzy*. Całość zamyka analiza roli edukacji w dokumentach strategicznych UE w ostatniej dekadzie, dzięki czemu czytelnik ma możliwość poznania praktycznie najświeższych kroków podejmowanych przez instytucje Unii Europejskiej w kwestii edukacji. W rozdziale przedstawiono także edukację jako instrument polityki zatrudnienia w zjednoczonej Europie. Wydaje się, że bez tego wątku praca, i tak obszerna, nie straciłaby na swojej jakości.

Rozdział trzeci, to, jak wskazuje Autor „... geneza i kierunki rozwoju programu Erasmus, cele i założenia jego realizacji oraz zasady uczestnictwa studentów w wymianie akademickiej.” (str. 20). I trzeba przyznać, że podana informacja jest rzetelna, bardzo

szczegółowa, a przy tym dobrze porządkująca wiedzę we wskazanym zakresie. Przedstawiono strukturę programu, jego potencjalnych uczestników, zasięg geograficzny, w końcu także i budżet. Obok wprowadzenia historycznego rozdział ten, co warto podkreślić, to także kompendium wiedzy praktycznej, cennej dla każdej osoby chcącej w przyszłości skorzystać z oferty omawianego programu.

Kolejny rozdział, czwarty, jest analizą mobilności studentów programu Erasmus w Europie w ostatnich trzech dekadach jego funkcjonowania. Wskazano na wielkość zjawiska i jego rozwój w czasie, główne kierunki wyjazdów i kraje wysyłające swoich stypendystów, aby odbyć część studiów w wybranym ośrodku, czy też w celu odbycia praktyk zawodowych – oferty wprowadzonej do programu w 2007 roku. Przeanalizowano także ruch wymian studenckich w miastach – ośrodkach akademickich na kontynencie (podrozdział 4.3). W tym samym schemacie przeanalizowano mobilność edukacyjną studentów programu w Polsce w latach 1998 – 2017, czyli od początku jego funkcjonowania w naszym kraju.

Jednym z obszerniejszych, bo złożony aż z 56 stron, jest rozdział piąty poświęcony przede wszystkim analizie wybranych cech potencjału akademickiego Krakowa. Można tam znaleźć szczegółową prezentację uczelni wyższych wskazując na zasoby studentów, kadre akademicką, ofertę dydaktyczną ze szczególnym uwzględnieniem propozycji w języku angielskim, aktywność uczelni krakowskich na polu współpracy międzynarodowej. Ze zrozumiałych względów najwięcej miejsca poświęcono działaniom podejmowanym w ramach programu Erasmus. Osobną kwestię porusza podrozdział 5.2 analizujący przyjazdy edukacyjne studentów, korzystających z możliwości udziału w programie Erasmus za pośrednictwem uczelni wyższych znajdujących się w Krakowie już to jako studenci już to jako realizujący program praktyk zawodowych.

Kolejne rozdziały od szóstego do ósmego przedstawiają efekt badań prowadzonych wśród studentów Erasmusa studiujących w Krakowie w oparciu o przygotowany uprzednio kwestionariusz ankietowy.

W rozdziale szóstym przedstawiono czynniki uczestnictwa w programie Erasmus, które wpłynęły na wybór konkretnego ośrodka akademickiego. Interesująca jest zwłaszcza część analizująca czynniki ukryte wyboru miast-ośrodków akademickich, oceniająca powiązania między nimi wraz z zaproponowanym przez Autora modelem porządkującym wnioski.

Rozdział siódmy to szczegółowa analiza realizacji pobytu respondentów w Krakowie poczynając od źródła informacji, z którego studenci czerpali wiedzę na temat Krakowa i jego oferty zarówno turystycznej jak i dydaktycznej, infrastruktury noclegowej, z której korzystają przebywając w mieście po aktywność podejmowaną w czasie wolnym wskazując na bariery, które ją ograniczają po ocenę poziomu zadowolenia studentów z pobytu w mieście. Ciekawym zabiegiem jest eksploracyjna analiza czynnikowa, którą przeprowadzono grupując czynniki oceny pobytu w Krakowie w trzy zestawy: dostępność czasowa i ekonomiczna, możliwość realizacji potrzeb turystyczno-rekreacyjnych oraz jakość oferty edukacyjnej i realizacja programu kształcenia (str. 304). Wprowadza to porządek w wielość czynników i ułatwia samą ocenę.

Rozdział ósmy przedstawia postrzeganie Krakowa. To bardzo interesująca część będąca kopalnią wiedzy na temat miasta w oczach tej grupy respondentów, która ocenia miasto jako interesującą destynację turystyczną, ale także jako ośrodek akademicki. Pogrupowane atuty opatrzone reprezentatywnymi komentarzami. Podobnie stało się w przypadku prezentacji opinii na temat słabych stron miasta. Całość zamyka zestaw skojarzeń związanych z miastem – dominujące grupy przedstawiono w stosownej tabeli, które w interesujący graficznie sposób zaprezentowano w towarzyszącej zestawowi rycinie (ryc. 8.2, str. 346).

Rozprawę zamyka rozdział dziewiąty, w którym Autor przedstawia czternaście, Jego zdaniem najistotniejszych wniosków wynikających z przeprowadzonych badań.

III. Ocena wyników pracy – uwagi ogólne

Autor uzasadnił wybór tematu i, uwzględniając jego znajomość tematyki, jej specyfiki, regionu, który był analizowany - wybór wydaje się trafny. Rozprawa reprezentuje walory poznawcze badanej problematyki i posiada także pewien walor aplikacyjny.

Do najważniejszych osiągnięć ocenianej rozprawy doktorskiej, które zdecydowanie podnoszą jej wartość merytoryczną, zaliczyć należy:

- bardzo dobrą znajomość teoretycznej strony zagadnienia, wyrazem czego jest rozdział pierwszy poświęcony zagadnieniom związanym z turystyką edukacyjną – jej definicji, jej cechom, gdzie Autor zaprezentował w zasadzie zdecydowaną większość pozycji literaturowych odnoszących się do zagadnienia;

- bardzo dobrą znajomość zagadnień związanych z polityką mobilności edukacyjnej w Unii Europejskiej, co ważne przedstawionych w sposób jasny i przystępny;
- rozdział trzeci, który w zasadzie stanowi kompendium wiedzy teoretycznej, ale i praktycznej na temat wszelkich niuansów związanych z programem Erasmus. Jest na tyle sprawnie opisany, że może służyć także jako przewodnik dla wszystkich zainteresowanych uczestnictwem w programie zarówno jako student jak i jako uczestnik praktyk zawodowych. Trzeba przy tej okazji podkreślić, po raz kolejny, ogrom pracy włożonej przez Autora w opracowanie zestawienia dotyczącego współpracy międzynarodowej uczelni wyższych w Krakowie, wykonanego dla potrzeb rozdziału piątego. Są to dane, do których dostęp, z wielu względów nie jest tak oczywisty, jak by się to mogło wydawać...;
- bardzo dobrze przygotowaną, opisaną i zrealizowaną stronę metodologiczną pracy. W części wstępnej Autor sprawnie przedstawia narzędzie badawcze – bardzo dobrze skonstruowany kwestionariusz złożony z 49 zasadnych pytań pogrupowanych w osiem obszarów tematycznych, dzięki czemu realizacja postawionych pytań badawczych była możliwa;
- wielkość próby analizowanej w dysertacji, która wskazuje na wysoki stopień zaangażowania Autora w prowadzenie badań ankietowych. Jak wykazano, opierając się na danych statystycznych, przepytano co trzeciego studenta biorącego udział w programie Erasmus, który w okresie prowadzenia badań odbywał studia na krakowskich uczelniach;
- bardzo dobrą znajomość i wynikającą z tego faktu sprawność Autora w korzystaniu z narzędzi statystycznych przy analizie zgromadzonych danych, co przełożyło się na bardzo interesujące wyniki zawarte w bardzo szczegółowych wnioskach;
- interesującą analizę mobilności edukacyjnej studentów programu Erasmus w Europie i Polsce, zawarta w rozdziale czwartym oraz analizę odnoszącą się do Krakowa, stanowiącą część rozdziału piątego.

Do innych walorów ocenianej pracy doktorskiej należy zaliczyć:

- obszerną bibliografię świadczącą o swobodzie w poruszaniu się w problematyce, zarówno w literaturze krajowej jak i zagranicznej;
- ogrom materiału badawczego, co znalazło swój wyraz w liczbie rycin (81) i tabel (108) syntetycznie przedstawiających zebrany materiał i wyniki analiz;

- załączony w pracy materiał kartograficzny przedstawiający przestrzenne rozmieszczenie niektórych badanych elementów.

IV. Uwagi szczegółowe

Opiniowana praca doktorska mgr Łukasza Matogi, jak każda praca naukowa, zawiera elementy, które wywołują uwagi o charakterze krytycznym i dyskusyjnym, odnoszące się do poszczególnych kwestii merytorycznych i formalnych, czemu dano wyraz poniżej prezentując je z podziałem na poszczególne części dysertacji.

Wstęp:

Str. 6 wers 6 – brak numeru strony przy cytowaniu źródła informacji. Należy dodać, że jest to błąd, który pojawi się w dysertacji jeszcze wielokrotnie. Jest to błąd o charakterze technicznym, jednak wiedza ta może się okazać pomocna w przypadku możliwości opublikowania całości lub części pracy. W takim przypadku szczegółowy zestaw braków może zostać dostarczony Zainteresowanemu.

Str. 7 – może warto byłoby choćby w kilku zdaniach wskazać dlaczego badania obejmują lata akademickie 2015/2015 oraz 2016/2017? Czy stała za tym konieczność techniczna, czy też uznano to za okres wystarczający dla zebrania miarodajnych danych? Może warto było zaryzykować przeprowadzenie badań w roku kowidowym 2019/2020?

Str. 17 – bardzo dobrym pomysłem było przygotowanie strony internetowej poświęconej informacji i promocji prowadzonych badań. Warto byłoby podać tutaj również jej adres.

Str. 20 wersy 1 – 5 - Autor wskazuje na zestaw czynników mogących wpływać na decyzje studentów o wyborze kierunku wyjazdu. Może warto byłoby uzasadnić, wytłumaczyć, dlaczego dobrano taki a nie inny zestaw tych czynników?

Rozdział pierwszy:

Str. 46 - Autor wspomina: *spośród licznych modeli...* uwzględniających przyczyny wyboru konkretnego miasta zastosował trzy: Woodside'a, Lysonski'ego oraz Uma i Cromptona. Może wskazać na ten większy zbiór, o którym jest mowa?

Str. 54 – w pierwszym akapicie wspomniano o wynikach dotychczasowych badań w odniesieniu do młodzieży akademickiej i czynnikach zewnętrznych towarzyszących decyzjom

o wyjeździe... - może warto byłoby wskazać na konkretne przykłady, tak by badania autora były przedstawione w szerszym kontekście...

Str. 66 – rozdział poświęcony czynnikom ogólnogospodarczym jest po prostu zbyt skrótowy. Może warto rozważyć jego rozwinięcie lub z niego po prostu zrezygnować?

Rozdział czwarty:

Str. 172 – rycina 4.12 przedstawia zmianę liczby polskich studentów uczestniczących w programie Erasmus w latach 1998 – 2017. Może warto byłoby wyjaśnić przyczynę spadku liczby wyjeżdżających na studia w roku akademickim 2016/17?

Str. 182 – warto wyjaśnić, choć wydaje się to oczywiste, dlaczego przyjęto nierówne przedziały klasowe dzieląc ośrodki akademickie w Polsce na cztery grupy?

Rozdział piąty:

W trakcie lektury pojawia się pytanie dlaczego w tym rozdziale połączono dwa elementy: Wybrane cechy potencjału akademickiego Krakowa oraz przyjazdy edukacyjne studentów programu Erasmus? Może warto byłoby to rozdzielić na dwa osobne rozdziały?

Str. 186 w drugim akapicie Autor stwierdza: *Z punktu widzenia przyjazdów zagranicznych studentów programu Erasmus do Krakowa, decydujące znaczenie mają zasoby materialne uczelni wyższych, oferta kursów akademickich, szkoleń i praktyk zawodowych, jak również wartości niematerialne związane z tradycjami akademickimi, atmosferą tzw. życia studenckiego oraz wizerunkiem miasta jako międzynarodowego ośrodka akademickiego.* – Rodzi się pytanie – skąd ta wiedza? Jeżeli z wcześniej wskazanych publikacji, to należy to wyraźniej podkreślić, jeżeli jest to wiedza własna, wynikająca z badań, to należałoby tę część przesunąć raczej do podsumowania...

Str. 187 - Autor przedstawia zakres treści omawianych w rozdziale, które odnosić się będą do tych składowych potencjału akademickiego, które decydują o jakości oferty edukacyjnej miasta dla studentów. Po raz kolejny rodzi się pytanie dlaczego uwzględniono te, a nie inne czynniki i z jakiego zestawu elementów zostały wybrane? Bo przecież można mieć wątpliwości dlaczego nie uwzględniono na przykład znajomości języka kadry akademickiej jak i zespołu obsługującego studentów Erasmusa na każdym etapie kontaktu od biura współpracy z zagranicą przez dziekanaty i osoby obsługujące w akademiki...

Str. 205 - W drugim akapicie rozdziału 5.1.3 jest mowa o licznych projektach, w które są zaangażowane krakowskie uczelnie. Może warto byłoby wskazać parę przykładów?

Rozdział szósty:

Str. 251 – podrozdział 6.2 analizuje motywy uczestnictwa a programie Erasmus. Po raz kolejny pojawia się pytanie skąd się wziął ten zestaw, który Autor podzielił na trzy grupy? Czy była to wiedza oparta na literaturze, własnym doświadczeniu, czy też wynika on ze wskazań w trakcie badań, które potem pogrupowano? – Warto byłoby to wyjaśnić.

Str. 255 – Chyba wkradł się błąd. Z podsumowania paragrafu poświęconego analizie głównych motywów wynika, że zidentyfikowano pięć, a nie, jak sam Autor wspomina na str. 253, cztery kategorie motywacji istotne na poziomie statystycznym...

Str. 256 – warto wskazać źródło czynników wyboru miast-ośrodków akademickich, o których traktuje niniejszy rozdział. Podobnie jest z kwestią przesłanek wyboru Krakowa zawartych w tabeli 6.17 (str. 269) – kto i na jakiej podstawie ustalił tę listę przyczyn wyboru Krakowa jako ośrodka realizacji studiów w ramach programu Erasmus?

Rozdział siódmy:

Str. 278 - Przypis 219 – w tekście jest mowa o portalach internetowych o tematyce turystycznej tymczasem przypis wskazuje na takie pozycje jak: Le figaro, El mundo czy Bild, które są portalami informacyjnymi, nie zaś o tematyce turystycznej.

Str. 292 – podrozdział 7.3.3 – dlaczego zapytano o kwestię zaangażowania studentów w życie miasta? Czy istnieje jakaś wiedza, że realizacja tych możliwości wpływa na wybór ośrodka, w którym student zamierza się uczyć?

Str. 297 – rozdział 7.4 ocenia poziom zadowolenia studentów z realizacji pobytu w Krakowie. Jest mowa o 12 elementach, które oceniali respondenci. I znowuż pojawia się pytanie o źródło tej listy.

Str. 307 – tab. 7.21, tab. 7.24 (str. 309) zawiera ciekawe wnioski dotyczące poziomu zadowolenia z pobytu i studiowania w Krakowie między innymi ze względu na uczelnię goszczącą. Czy podzielono się tą wiedzą z zainteresowanymi, bo jest to bardzo ciekawy wniosek...

Rozdział ósmy:

Str. 312 - Układ tabeli 8.1 budzi wątpliwości: dlaczego *życie kulturalne i artystyczne* w tym festiwalu znajdują się w kategorii: *kwestie dotyczące różnych sfer życia*, gdy pasuje to raczej do *kwestii społeczno-kulturowych*? Podobnie może być w kwestiach ekonomicznych: zawarto tam *niski koszt utrzymania/życia* natomiast *zakwaterowanie i usługi noclegowe*, które są przecież składową i to dość istotną kosztów utrzymania, które przypisano kategorii: *kwestie dotyczące warunków pobytu*. Co legło u podstaw takiego a nie innego przyporządkowania? Może warto to uporządkować?

Str. 323 - Tabela 8.2 wskazuje słabości Krakowa. W kwestiach społeczno-kulturowych zawarto *stereotypy o Polsce i Polakach* ale w jakim kontekście? Czy owe stereotypy są złe, czy im przeszkadzają, czy też to że Polacy okazali się inni, niż stereotypy? W ogóle warto byłoby wskazać kilka stereotypów, o których mówiono, o ile mówiono, najczęściej.

Str. 325 – respondenci samych mieszkańców Krakowa określali jako ludzi „zamkniętych”, „nieprzyjaznych”, „zimnych” lub „bardzo zimnych”, a także „nieśmiałych” lub „niezbyt gościnnych”. – Pozwolę sobie się z tym nie zgodzić!

V. Wnioski końcowe

Opiniowana praca mgr Łukasza Matogi pt. *Atrakcyjność Krakowa dla zagranicznej turystyki edukacyjnej na przykładzie programu Erasmus* stanowi ważny wkład Autora do badań związanych z tematyką geografii turystyki i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Pomimo nielicznych uwag krytycznych o charakterze raczej szczegółowym i pewnych niedociągnięć natury technicznej uważam, że warsztat badawczy został opanowany w stopniu pozwalającym na samodzielne prowadzenie pracy naukowej, a Autor wykazał się ogólną wiedzą teoretyczną związaną z badanym zagadnieniem. Można zatem stwierdzić, że opiniowana praca spełnia ustawowe wymogi stawiane rozprawom doktorskim, Wnoszę więc o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony. Uwzględniając dojrzałość badawczą i ogrom działań, których efekt widać w pracy zwracam się z prośbą o jej wyróżnienie.

Wrocław, 30 grudnia 2021 r.

dr hab. Krzysztof Widawski

